

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben bához hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kóriratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalkosik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

(P. Á.) Ha valamely nagy férfi, ki hazájának, népének, talán az egész világnak működésével nagy hasznot hajtott ha nemcsak hogy korát túl nem élte, hanem avval együtt lépést tartott, a kor szellemét mindenkor megértette, ezenkívül még oly magas kort ér el, mint I. Ferenc József, a magyarok királya, akkor azt a férfit nemcsak népe szeretete övezi körül, hanem az Isten is kegyébe ajánlta, hogy megérhesse ama működései gyümölcsét, mellyel egész Európa békéjét s fejlődését oly hosszú időkre biztosítani tudta.

Az egész világ résztvesz azon az örömnappal, melyen dicsőn uralkodó királyunk nyolcvanestendő évfordulóját ünneplik mindkét országának alattvalói.

Gyönyörű kor, nyolcvan esztendő. Különösen, ha ahhoz a testi fizikum ily szépen megőrzött épsége, a szellemnek teljes trissessége járul s kedélyhangulat derűjét még az a sok csapás sem volt képes elrozsdásítani, melyek ez alatt a hosszú élet alatt szeretett uralkodónkat érte. Más már régen összeroppanat volna az alatt a súlyos csapások alatt, miket a királyok felett is uralkodó isteni Gondviselés az évek folyamán rámért, de ő fölemelt fővel, derékban össze nem roppant testtel viselte el mindazt a kinszenvedést, melyek mint apát s mint férjet és embert valaha értek.

Mikor a trónra lépett az osztrák örökös tartományokon kívül Németország s a római császárság rozoga trónjait örökölte az egyesült magyar királyság mellé. Mindenütt a legnagyobb rendtelenség, a legkomplikáltabb közjogi bonyodalmak vártak az ifju uralkodóra. Erősen fegyelmezett észre, még több tudásra volt a gyermekifjunak szüksége, hogy önállóan intézkedhessék mindama ügyekben, melyek mint fenyegető veszedelmek tódultak trónusa biborkárpitjai felé. A népek, nemzetek a márciusi fuvalmaktól, melyeket

Franciaországból sodrott a vihar, elszédítve haragos tekintettel néztek a trónváltozásból a politika megváltozását remélték s ha azt jószóval, rendben el nem érthették, úgy forradalommal óhajtották a rendszerváltozást életbeléptetni.

Mi, magyarok elbuktunk abban a védelmi harcban, mely nem annyira az ifju uralkodó, mint inkább a köréje fonódott kamarilla ellen kívánt irányulni. Idegen segítség igénybevételével az önvédelmi harcot sikerült leverni s elnyomni mindazokat, kik az ország érdekében készek lettek volna vérüket, életüket is feláldozni. Tizenkilenc esztendeig tartott a szétvonás nemzet és királya között, míg végre a megértés politikája aratott győzelmet s Deák Ferencünk ki tudta egyeztetni a magyar népet királyával, Azóta mind a mai napig rajongó szeretettel csüng uralkodóján a magyar nemzet. Megosztja vele örömet, bánatát. Az ő gyásza a nemzet gyásza. Senki hivebben nem osztozkodhatott két rettenetes fájdalmában, melyet a Gondviselés reámért, mint épen a magyarok. Hiszen mikor az uralkodó vesztette el azokat, kiket legjobban szeretett,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jellemvonások.

Ferencz József ünnepelt királyunk életéből.

Írta: Körösy László.

Midőn Ferencz József V Ferdinánd király lemondása után 1848 ban, 18 éves korában trónra lépett, a legfiatalabb uralkodó volt Európában.

Ma pedig, mikor születése nyolcvanadik évfordulóját ünnepeljük, a mi áldott lelkű, jó királyunk a világ legidősebb uralkodója.

Rendkívüli esemény tehát ez a ritka jubileum, melynek tanulságai valóban történelmi becsüek.

Ez ünnepi alkalomra hódolatunk koszoruját néhány érdekes és megható jellemrajz bábérjaiból állítjuk össze.

Első nyilvános szerepe.

Tizenhét esztendő ifju volt még csak Ferencz József, midőn először szerepelt nyilvánosan hazánkban.

István főherceget installálták akkor nádorrá Pestvármegyeháza híres termében. Az ünnep előtt súlyos gyász érte az uralkodóházat. Frigyes főherceg ugyanis váratlanul elhunyt, s a nádoravatásra kijelölt Albrecht főherceg tudatta az ünneplőkkel, hogy maga helyett Ferencz Károly főherceget fogja Pestre küldeni. Ferencz Józsefet az uralkodóház családi körében ekkor még Ferencz Károlynak nevezték.

Az ifju főherceg az utolsó órákban értesült megbízatásáról. Küldetése minden előkészület híján, annál nehezebb volt, mert először lépett ekkor a magyar nemzet színe elé.

A nádoravatás ünnepén azonban legnagyobb sikert aratott a trónörökös váratlan megjelenése. Mert kifogástalan magyar szónoklatával meghódította az ország rendjeit.

Édes anyja, Zsófia főhercegnő akkor elragadtatással mondá:

— Fiam pompásan kezdi ott, ahol legnehezebb — Magyarországon!

Ferencz József első nyilvános megjelenése alkalmával daliás huszár ruhában mutatkozott be és olyan tiszta magyarsággal, annyi értelemmel és biztossággal üdvözölte az ünnepi gyülekezetet, hogy a diszruhás képviselők kirántották kardjukat s magasra emelvén kucsmáikat, viharosan éljeneztek a trónörökös első sikerét.

A hatalmas lelkesedés Kossuth Lajost is elragadta. Nem habozott nyomban kinyilatkoztatni:

— Ferencz József trónörökösé Magyarországon rokonszenve egy csapásra!

Az ifju trónörökös tehát már első nyilvános szerepével meghódította hazánkat s ezzel az uralkodóháznak leirhatatlan örömet szerzett.

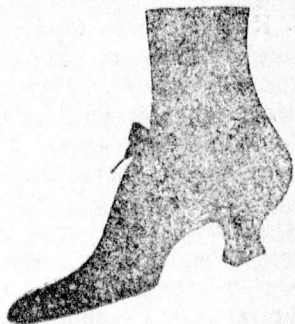
Csatatűzben.

1859. jun. 24-én vívták a solferinói döntő csatát. Az olaszokat a franciák támogatták. A

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

31

- Uj női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

ugyanakkor a magyarok is legjobb barátjukat, védőjüket siratták.

S most, fejlődésének zenithjén együtt örvend a nemzet királyával. A nyolcvan-esztendő agg uralkodót szeretettel köszönti minden magyar alattvalója születésnapjának eme szép évfordulója alkalmából. Jó egészségben, jó kedvben ünnepelheti ezt az embereknek oly ritkán adott magas évfordulót I. Ferenc József, mert azt, mit királynak cselekednie kell, ő egész erejéből teljesítette, senki semmiiben szemrehányást nem tehet neki. Ha ifjúkorában, mikor még maga a kor sem képes oly tapasztalatokat adni, melyekre akkor nagyon is szüksége lett volna, történtek is olyan félreértések, melyek a nemzet rokonszenvét, ha rövid időre is csak, elvonhatta tőle, annál jobban expiálta azokat uralmának későbbi éveiben, mikor ez ország előrehaladása, fejlődése gazdagodása, mind-mind az ő bölcs és alkotmányos uralmának köszönhető.

Üdvözljük tehát dicsőn uralkodó királyunkat, az Isten felkentjét s kérjük a mindenek felett uralkodó Egek urát, hogy jó egészségben és békében még sokszor ünnepelhesse születésének évfordulóját, országainak s azok lakosainak legnagyobb öröme és áldására.

Erődy affér. Erődy főispánt tegnap délután 5 órakor fogadta Héderváry miniszterelnök, aki referáltatott magának a marostordai történekről. A főispán átnyújtotta a miniszterelnöknek a lemondását.

A miniszterelnök Erődy lemondását nem fogadta el, hanem utasította, hogy utazzék vissza székhelyére s folytassa tovább működését, mert azzal meg van elégedve.

heves mérkőzésben rendkívüli veszteség érte az ellenséget. Az olaszok elkeseredetten támadták Ferenc József vitéz hadait.

Midőn a diadalmaskodó olaszok rohomon ki akarták aknázni a győzelem sikereit, ifjú uralkodónk az utolsó percekben azzal serkentette csüggedő vitézeit, hogy az egész hadosztály élére vágatva, így kiáltott:

— Előre vitézek! Nekem is van családom és hitvesem, elveszteni valóm, a hazáért!

Mégis elveszett a csata. Egy francia tábornok, Napoleon császár legbizalmasabb tanácsadója, így szólott az olaszokhoz a súlyos győzelem után:

— Még egy ilyen diadal és mi hadsereg nélkül mehetünk vissza hazánkba, Franciaországba!

Valóban igaza volt. A solferinói csatateret húszezer olasz és francia, tizennyolcezer osztrák és magyar vitéz vére festette pirosra.

Negyedszázados királysága.

Történeti nevezetességű volt királyunk megkoronázásának negyedszázados évfordulója. 1892-ben június 6., 7. és 8. án.

Egész új nemzedék, az alkotmányos korszak boldogabb nemzedéke, üdvözölte ekkor a mi koronás királyunkat. Az új nemzedékkel egyesült a nemzet az a régi hű gárdája, mely uralkodójával együtt üszült meg sok viszontagság és bánatban.

Százötvenezer vendég gyülekezett össze fővárosunkban, mely éppen ezen az ünnepen vált »székesfővárossá«. Szemtanui voltunk a

Királyunk magyar nyelvmeistere.

I. Ferenc Józsefről feljegyzik a történelem, hogy ő volt az első a Habsburg-királyok közt, aki jól megtanult magyarul. S ha ezt örömmel hirdetjük és valljuk róla, akkor éppen ma illő dolog megemlékeznünk azokról, akik a magyar királlyal a magyar nyelvet megkedveltették.

Két magyar nyelvtanítója volt királyunknak s érdekes, hogy mind a kettő nagyváradi kanonok volt. A mult héten egyik fővárosi lapban jelent meg erről egy közlemény, melynek nyomán közöljük a következő érdekes adatokat.

A királynak első nyelvmeistere Nemeskéri Kiss Pál volt, akiről, mikor 1847. okt. 31. én meghalt, Kossuth Lajos *Pesti Hírlapja* a következő sorokkal emlékezett meg:

Nemeskéri Kiss Pál apát és nagyváradi kanonok, kinek vezérlete mellett tanulták meg oly jól, oly szabatosan nemzetünk ősi nyelvét fenséges Ferenc József főherceg és testvérei, e tiszteleiremlő jellemű honfi nincs többé. Hirtelen ragad el a kérélhetetlen, e fajunkra nézve oly szép érdemeket szerzett és nagy tudományú főpapot, kinek hideg tetemei ma tétettek le a sírba. Benne lelkes pártolóját veszté el sok jó s közhasznú ügy, és legbuzgóbb barátai egyikét nemzetiségünk és irodalmunk, melynek fejlődését kezdetétől éber figyelemmel kísérte az elhunyt, ki kevéssel halála előtt küldte le az Akadémiának (melynek tiszteleti tagja volt) székfoglalóbeszédét. Ő korán halt el, de mégis megérte az örömet, meghallhatni, mily lelkesedéssel fogadta nemzetünk a fenséges ifjút, ki általa tanulta meg hazánk szép nyelvét.

Az Akadémiában Toldy Ferenc mondott róla emlékbeszédet. Érdekesen emlékszik meg Nemeskéri Kissről Galsay Kovács Ernő 1848-49-iki honvédtörtnagy is, aki 1847-ben a testőrségnél Bécsben szolgált:

»Alacsony, szikár, barnahaju férfi volt; a belvárosi Salzgries-utcában lakott. Egy komornyikja volt, de háztartása nem, mert az ételt a császári és királyi udvarból hozták hozzá, sőt legtöbbször az udvari asztalnál együtt ebédelt növendékével, Ferenc József főherceggel. Gyakran elmentem Kisshez, aki szelid lelkű, jóságos ember volt és nagy buzgalommal arra törekedett, hogy az ifjú főherceget a magyar nemzet iránti szeretetre oktassa. Es az ifjú főherceg szíve fogékony volt a ta-

magasztos eseménynek. Ma is megindulással emlékezünk vissza erre a fellegtelen három örömnapra. Ugy éreztük akkor, mintha csak Nagy Lajos és Mátyás király korának ragyogó pompája ismétlődött volna a magyar nemzeti diszruhákban, fogatokban és bandériumokban.

Károlyi Pista gróf lovagolt a százhatvanhét főnemes diszbandériuma előtt. Sehol sem szokták a fejedelmet az ország főurai lóháton üdvözölni, csak a huszárok országában. Mánásaink egytől egyig fejedelmi pompában tündököltek ősi ékszereikkel és kardjaikkal és festői csatlósáikkal. Teljes egy óráig tartott, míg a koronás királyt a várpalotába kísérték.

Felédhetetlen emlékü volt másnap a budai koronázó templomban, Mátyás templomban, hercegprimásunk főséges szónoklata a koronás királyhoz.

Vaszary Kolos biboros főpásztorunk megihletett lélekkel tolmácsolta ekkor az oltár előtt az egész nemzet hódolatát. Még ma is visszhangoznak ezek a szoltárszerű igék:

»... Te érett Főséges Királyom ma egy ország, egy nemzet borul arca és millióinak szerető szívéből az Urhoz ez áhitatos ima száll: Isten áldd meg, tartsd meg a királyt!

»... Amit a legnagyobb hadvezérek karddal, vitézséggel megvédeni nem tudnak, aminek meghódításához a fejedelmi hatalom minden eszköze, minden hadserege, minden kincse kevés: a hódítás eme győzelmét Felséged huszonöt év óta napról-napra kivívja erős lelkének törvénytartó, alkotmányos hűségével a

nitásokra... Bizonyára Kissnek is van része abban, hogy Ferenc József mindig jóindulattal volt a magyarok iránt. Kiss 1847 őszén váratlanul meghalt. Hogy mi volt halálának oka, — nem tudtam meg. Sokan gyanusnak tartották hirtelen való elhunytát és mindenfélét suttottak róla.« (Naplótörödékek, megj. 1897.)

Ezután Hoványi — Hoványi Géza képviselőnk és Hoványi Gyula jogtanár nagybátyja, a kiváló hittudományi író, előbb várad-velencei majd szilágyi plébános, később egyetemi tanár — volt az ifjú Ferenc József királyi hercegnek, trónraléptéig, magyar nyelvtanítója. Hálás tanítványa — mikor fejedelemmé lett — nagyváradi kanonokká nevezte ki, sőt nagyváradi püspökké is akarta tenni, de Hoványi szerénysége kitért a magas méltóság elől.

1871 december 11-én szünt meg élni; ekkor Szász Károly így jellemzi:

»Ritka szónoki tehetsége s ékesszólása keresettekké tette templomi szónokleit, nagy tudományossága pedig, mely... nagy esztétikai jártassággal és szép ízléssel párosult, tiszteletet és nagy befolyást biztosított neki... Életében tett számos és tekintélyes alapítványait megkoronázta végrendelete, melyben 100.000 forintnál többet szentelt katolikus egyházi s iskolai célokra. A nagy ész és nemes szív ritka egyesülése volt benne«. (Vasárnapi Ujság, 1871. évf. 53. sz.)

A *Fővárosi Lapok*. Tóth Kálmán és Vadnay Károly lapja, 1871 december 14-iki számában jelemti, hogy az elhunyt, az »az igen tudós, művelt, jelesírlyu s ékesszólású főpap« és megemlíti, hogy »egyor egyetemi tanár, a királynak és testvéreinek magyar nyelvtanítója, több egyházi lap munkatársa, Akadémiánk tagja s több tartalmas könyv szerzője volt«. Végül hozzáteszi: »Szíve s jelleme szintén kitűnő vala«.

Királyunk magyar nyelvtudása tehát a nagyváradi káptalan két kitűnő tagjának nevéhez fűződik; s hogy a jeles mestereknek jeles növendékük is volt, azt I. Ferenc József magyar nyelvtudása ékesen bizonyítja.

Még egy magyar emberrel társalkodott az ifjú Ferenc József gyakorlat kedvéért magyarul: lovagló mesterével, a közlegényből huszárszázadosá lett Gáspár Andrással. 1848-ig volt Gáspár a főherceg lovagló mestere. Akkor változtak az idők — a tanítvány az osztrák trónra lépett, a mester pedig egy félév múlva mint honvédtábornok vett részt győzelmes csatákban...

nemzetén. Felséged meghódította a nemzet szívét!

... A király első lévén a jogokban, első tudtál lenni a köteleességekben is. A legelső magyar ember a vallásos, a lovagias érzelmek, a szó bölcseségében, a mérséklet és az egyszerűség szeretetében, nem a hatalom számolyává, hanem a fáradhatatlan munka oltárává teszed a trónt, s rajta az odaadás áldozatává az uralkodást.

... Legyen tehát a magasztos ünnepen hála és dicsőség az Istennek, üdv és áldás a királynak és a hazának. Légy üdvöz Felséges Királyunk! A vallás és haza szólal meg ajkamon, esedezve itt az Ur templomában, hogy fényesen és tisztán ragyogjon Szent István koronája homlokodon, hacsak lehetséges, mindig békét sugározva a világ négy része felé; de ha kell, az ezredéves kard élével, mint a villám sújtva hazánk ellenére... «

Mindenki áhitattal hallgatta a főpásztor hazafias szózatát, melyből a történetíró ékes stílusa is kisugárzott. Az ünnepelt király szintén megindulással figyelt minden zengő szóra s midőn megköszönte a főpásztori üdvözlőt, elkérte a kéziratot emlékü.

Az Istentisztelet után kétezernél többen gyülekeztek össze a királyi palota nagytermében. Emlékezetes maradt erről a napról Ferenc József királyi válasza is a nemzethez.

»Bizalmam az ősi erényben« — volt jelszavam, midőn egy negyedszázad előtt dicső elődöm szent koronája a nemzet színe előtt fejemre tétetett s ezáltal Magyarország apostoli

A 80 éves király.

A király 80-ik születésnapjának megünneplése már tegnap este kezdetét vette. A fellobogózott és kivilágított városban az ezred zenekara lampionos századoktól kísértén vonult fel a főbb utcákra, ahol mindenütt ezrel volt a közönség. A város székházán színes villamos körtékkel ügyesen volt összeállítva

Éljen a király.

A középületek városháza, megyeháza, törvényszék, posta ügyészség stb. mindenütt ki volt világitva. Ma 7 órakor a Bónei kútnál táborig mise lesz, melyen meg fog jelenni az egész helyőrség.

A táborig mise után 8 órakor a hadapródiskolában lesz ünnepély, ahol a végzett hadapródokat avatják fel zászlóskká. A felavatás alkalmával Kozáry Gyula táborig lelkész fog az új tisztekhez beszédet intézni. A felavatási ünnepély után az ezred tisztikara és az új zászlósok a székesegyházba vonulnak, ahol Fetser Antal felsz. püspök fogja tartani az ünnepélyes istentiszteletet. Az istentiszteleten úgy a polgári, mint a katonai hatóságok küldöttségileg képviseltetik magukat.

A székesegyházi istentisztelet után a megyeházán lesz diszkozyülés, melynek előkészítésével tegnap foglalkozott az állandó választmány. Az állandó választmány ülésen Palalay Lajos elnöke alatt megjelentek Fetser Antal, Ertsey Péter dr., Wallner Ödön dr., Balogh Elemér, Baranyi András. Az ülésen a már általunk többször ismertett programot fogadták el. E szerint az ünnepi beszédet Fetser Antal felszentelt püspök mondja s beszéde végén javasolni fogja, hogy az uralkodó jubileumának alkalmából hódolatának jegyzőkönyvileg adjon kifejezést a törvényhatóság.

A gyűlésen I. Ferencz József címen alapítványt fog tenni a vármegye a szegényalap létesítésére. A szegény alapot részint gyűjtés, részint pedig a megye hozzájárulásával fogják létesíteni oly formán, hogy a közszükségleti

alap terhére évenként bizonyos összeget vesznek fel. A gyűlést Fetser Antal felszentelt püspök nyitotta meg, aki nyomban a tegnapi ülésen 2000 koronát adott át az alap céljaira az alispánnak.

A megyénél 10 órakor kezdődik a rendkívüli diszkozyülés, melyre Nagyvárad város törvényhatósága is hivatalos.

A megyei közgyűlés után 11 órakor a városházán lesz diszkozyülés, melyen az ünnepi beszédet dr. Hoványi Géza városunk országgyűlési képviselője tartja s a törvényhatóság hódoló feliratot fog intézni az uralkodóhoz jubileuma alkalmából.

Az elpusztult világkiállítás.

Albert király otthon.

Brüsszel, augusztus 17. Albert király aki a múlt héten a legszigorubb inkognitóban automobil-utat tett Tirolba, szombaton Toblachban, vasárnap Mendelben tartózkodott és a hirt héttől kapta meg Bózenben. A király tegnap este háromnegyed tízkor az insbrucki gyorsvonattal Münchenbe utazott. Itt már várta, a királyné, aki Possenhofenből érkezett. A királyi pár szívélyesen üdvözölte egymást és a perronon hosszú ideig beszélgettek. Tíz óra után a király folytatta útját Ulmon és Strassburgon keresztül Brüsszel felé, ahova ma délelőtt érkezett meg. A királyné anyjánál, herceg Károly Tivadar özvegyénél maradt.

A brüsszeli volt az első nemzetközi kiállítás, melyben az angol kormány az angol kiállítókat hathatósan támogatta. Innen van, hogy az angol kiállítók a legértékesebb műtárgyakkal vettek részt a kiállításban. Egyedül az antik butorokban öt millió korona kárt szenvedtek az angolok. Ami megmaradt, az csak igen kis értékű.

Annyi bizonyos, hogy nem rövidzárlat miatt támadt a tűz és nem a vendéglősök

konyhái idézték elő a pusztulást. Sokkalta valószínűbb, hogy a kiállítás látogatói közül valaki égő cigarettát hajtott el a favázás csarnokban. Mert szinte hihetetlen, hogy milyen könnyelműen viselkedett a kiállítás közönsége jóllehet, minden kapun és pavillon falán nagy hirdetések voltak kifüggesztve, hogy a kiállítási csarnokokban a legszigorubb tilos a dohányzás és a kit rajtakapnak, nemcsak egy napra, de esetleg végleg kitiltják a kiállítás területéről.

Erdekes, hogy a belga csoportban egy felügyelő egymagában nem kevesebb, mint másfélszáz férfit szállított föl a távozásra, mert dohányoztak a pavillonokban. Es ez vasárnap történt a katasztrófa napján.

Bármennyire alaposnak látszik az a föltevés, hogy ily módon keletkezett a tűzvész, a kiállítási bizottság a rendőrség segítségével abban az irányban is folytatja a nyomozást, hogy vajon nem gyújtogatók borzasztó műve volt e a katasztrófa?

A francia kiállításban még a pusztulás után is egyre-másra tűntek el értékes tárgyak, különösen ékszerek. A titkos rendőrök rájöttek, hogy az örök a tolvajok. Letartóztattak több kiállítási őrt és felügyelőt, a kiknek ujjain drága gyűrűk voltak.

Tisztavatás

a hadapródiskolában.

Ma nagy ünnep lesz a hadapródiskolában. Hagyományos szokás szerint a király születésnapján avatják fel tisztekké az intézet végzett növendékeit. Az »aranyparancs« 56 kis magyar szívű kadétnak juttat tiszti bojtot.

Az ünnepség reggel 8 órakor a hadapródiskola udvarán megy végbe. A végzett negyedéves növendékek zászlós egyenruhában sorakoznak és úgy hallgatják meg dr. Kozáry Gyula hittanár beszédét. Ezután kivont karddal felesküsznek a legfőbb Hadúrra. Az esküt Vermes Ottó főhadnagy olvassa fel. Végül

királya és hű népei között a kölcsönös szeretet és bizalom megerősödve, új világot nyert. E bizalomban nem csalatkoztam, mert a lefolyt huszonöt év alatt a magyarok ősi erényei is: hű ragaszkodás királyához és rajongó szeretet hazájához minden alkalommal szívmelőlő összhangzásban nyilvánultak, minek folytán nemcsak az ország szellemi és anyagi terén a legörvendetesebb haladás és fejlődés mutatkozott, hanem az egész monarchia hatalmi állása is növekedett.

Ez volt a király örvendetes nyilatkozata, melyet az egész ország örömmel fogadott.

Harmadnapra ezerhatszáz meghívott előkelőség volt a királyi palota vendége. Valamennyien szemtanui lehettek a király megelégedésének és boldogságának.

Jellemzetes maradt ekkor Ferencz József nagy szívének megnyilatkozása is a két örökre hiányzó nagy államférfiuról, Deákról és Andrássy-ról, a kiegyezés két hősről:

— A sok öröm közt, uraim, csak az érint fájdalmasan, hogy az »öreg ur« és Andrássy Gyula gróf már nem részesedhettek ezekben a szép napokban.

Királyunk életmódja és szokásai.

Minden hosszú életnek meg van a maga titka. A mi öreg királyunk mindig rendes életmódban élt.

Közmondásszerű pontosságának és példás kötelességteljesítésének nyitja mintaszerű rendes élete volt. Nyáron ötkor, télen hatkor szokott kelni. Rendesen egyedül reggeliz, miközben lapokat olvasgat. Hét órakor már megkezd

rendes munkáját. Figyelmesen meghallgatja a hivatalos jelentéseket és a fontos előterjesztéseket, sőt a döntő ügyiratokat személyesen is áttanulmányozza.

Egymásután jönnek azután az udvari és katonai méltóságok, miniszterek és egyéb előkelőségek. Mindannyian közérdekű ügyekben kérik és várják a király határozatát.

Délelőtt tizenegy után tálnak villásreggelit, azután megint a folyó ügyek tárgyalásának folytatása következik. Az összes főhivatalok ilyenkor küldik föl szentesítésre a legfontosabb ügyiratokat, melyeket a király tétléről-tétléről áttekint.

Igy tart a munka késő délutánig, midőn öt és hat óra között ebédre hívják meg. A király rendszeren legszűkebb családi körben szokott étkezni. Vasárnap és ünnepeken azonban az uralkodóház több tagja, fölvaltva, hivatalos az ebédekre. Minden ünnepen szent misét hallgat. Ha vendégei nincsenek estebédre, akkor rendszeren vagy színházba megy, vagy már este kilenckor pihenőre tér. Valóban sokszor keltett már este feltűnést a király rendkívüli emlékezőtehetsége. Gyakran évtizedek múlva is visszaemlékezik azok nevére, akikkel hajdan valami nevezetesebb alkalommal dolga volt. Az arcvonások memoriája pedig olyan érzékeny, hogy a legkritikább vidékeken látott jellegzetes arcokra évtizedek múlva is visszaemlékezik.

Királyunk legkedvesebb szórakozása volt mindig a vadászat. A királyi erdőben rendszeren készen állanak a főltség szórakozására. A hová nem mehet, oda legbizalmasabb rokonait szokta küldeni. Mert erdei vad állományára

meglehetősen féltékeny. A király kitűnő vadász. Fegyvere ritkán hagyja cserben. Sohase közlékenyebb és bizalmasabb, mint vadászaton. Ilyenkor nincs egyébről szó, mint csak a vadászélményekről s a hajtótörténelmekről.

Természetes és következetes életmódja mellett ő felsége egészsége valóban mintaszerű. Betegség vagy baj néha évtizedeken sem járul reá. Csodálatosan nyugodt idegrendszere van. Eltűri a legnagyobb viszontagságokat, elviseli a leghatártalanabb fájdalmakat is, de lelki ereje soha meg nem rendül.

Királyunk mindig a leghiresebb lovasok közé tartozott. Ügyessége és bátorsága a legfárasztóbb hadgyakorlatok alkalmával mindekinél feltűnt. Ilyenkor három-négy telivér angol paripa is kidől alóla, de a főlleges lovas fáradsatlan marad.

Nagylelkűsége szintén jellemzetes és ezer nyi megnyilatkozásában valóban eszményi. Országos csapás, vagy szerencsétlenség esetén Ferenc József vigasza az első. Részvéte mindig őszinte, mert inkább lemond minden ünnepeltetésről, mint a szerencsétlenek mellőzéséről. Alig mulik el nap, hogy fel ne száritaná szegény alattvalói könnyeit s meg ne könnyitené a szerencsétlenek és elhagyottak nehéz életküzdelmeit.

Igy dolgozik a mi királyunk érettség s így uralkodik a mi szívünkön.

Magyarország fölvirágzása Ferencz József érdeme. Minden jó magyar tehát áldással tartozik neki. Fonjunk mi is szeretetünk virágiból főlszentelt fejére hervadhatatlan koszorút!

Kánffy Zsigmond iskolaparancsnok fog hozzájuk beszédet intézni.

Az aranyparancs szerint az új zászlók névsora a következő:

A honvédségnél zászlósok lettek: Simon Béla a nagyváradai 4, Bucher Zoltán a marosvásárhelyi 22, Németh Imre a kassai 9, Kardhordó Gyula a kassai 9, Váradai István a debreceni 3, Kettenstock László a verseci 7, Leyritz Árpád a lugosi 8, Keresztes Gyula a nyitrai 14, Pap Jenő a budapesti 1, Sólyom János a kolozsvári 21, Han Elek a nagyszombeni 23, Han Péter a nagyszombeni 23, Szabó István a debreceni 3: Arnold Aladár a nyitrai 14, Tömösváry Zsigmond a kolozsvári 21, Király Aurél a pozsonyi 13, Binliczky Béla a debreceni 3, Molnár Mihály a debreceni 3, Misik Kálmán a budapesti 1, Kintis István a székesfehérvári 17, Kozma Endre a szegedi 5, Reisenleitner Elemér a budapesti 1, Miller János a miskolci 10, Feyér János a brassói 24, Kintis Andor a nagykanizsai 20, János Zoltán a szatmári 12, Keledi István a gyulai 2, Bánovits Elek a nagykanizsai 20, Bakos Győző a kassai 9, Melcher Gyula a pécsi 19, Borosnyai György a brassói 24, Suchentrunk János a lugosi 8, Temesvári Endre a marosvásárhelyi 22, Pápay Andor a lugosi 8, Mazóly Béla a nyitra 14, Szüle István a szegedi 5, Bába Károly a nagyváradai 4, Illéssy Gyula a debreceni 3, Mittermayer Imre a gyulai 2, Pantocsek Ernő a marosvásárhelyi 22, Kissházy István a munkácsi 11, Erdélyi Rezső a szatmári 12, Szabó Géza a munkácsi 11, Ertel Olivér a nagyszombeni 23, Lombardini Artur a trencsényi 15, Fráter Ernő a soproni 18, Lakatos István a pozsonyi 13, Szentpéteri Öljön a marosvásárhelyi 22, Trautwein Ottó a beszercebányai 16, Kanabé Sándor a kolozsvári 21, Bezerédi Bezerédj Ákos a szabadkai 6, Budaházy Mihály a szatmári 12. honvéd gyalogezredben.

Hadapródok: Koller Aurél a kolozsvári 21, Császár János a szegedi 5, és Tóth Emil a trencsényi 15. honvéd gyalogezrednél.

A cs. és kir. közös hadseregben: zászlóssá: Buday Istvánt a 6-ik vonatosztályhoz nevezték ki.

A gyermek ellenségei.

A XX-ik század a gyermek százada. Nemcsak a családnak szemelénye ma a gyermek, hanem büszkesége a társadalomnak is. A nemzet gyümölcstermő fájának gyönyörű virága, — mint a költő mondja igen találóan. Nemcsak egyesek és magánosok, hanem testületek és egyesületek állanak ma már a gyermekvédelem szolgálatában.

Sőt egyházunk áll legelől s oda szegődött melléje maga az állam is az ő mindenható erejével és hatalmával. S midőn a gyermek védelem magasztos ügye az ország földjében ilyen mély medret vájt, akad magyar lap, mely ezt a medret be szeretné temetni kristály tiszta víz helyett iszappal és sárral... Az Omge fölirt a kormányhoz, hogy teane valami eredményre vezető üdvös intézkedést a magyar nemzet testébe fészkeltesd veszedelmes rákfene: az egy gyermek rendszer ellen. Es akad magyar lap, amely ebből a feliratról nem állal gunyt üzni s nem restelli az egyesületet kipellengérezni üdvös és nemes szárdékáért. A »Nap« — ez a szenzációkban utazó hirhedt lap volt az, amely gyermek védelem arany korszakában a gyermek ellen fordul vakmerően és így ír:

Az Omge felir az egyke ellen. Mert neki olcsó munkás kéne és a paraszti anyák nem szülnék elég dolgoz kezét, tehát nő a napszám és csökken a nagybirtokos jövedelme. Csökken évenként több száz koronával. Tes-

sék elgondolni, milyen tekintélyes összeg ez a magyar nagybirtokosok milliós jövedelmei mellett! Az Omge tehát felir az egyke ellen, holott az egykének kellene felírnia az Omge ellen. Mert az Omge szüli az egykét. Az Omge teszi azt, hogy a parasztyereknek egyedül kell a világra jönnie, hogy nem lehet testvérkéje, mert ha volna, annak már egész biztosan Amerikába kellene vándorolnia. Az egyke megé, ha a birtokos szíjjat hasogat is a hátából. A másíknak már napszám se jutna. Tehát inkább meg se születik. Es az Omge-nek van elég vakmerősége sirni ezen! Sürgeti a rabszolgát, magánál az anyánál, akinek öröm, ha nem kell páriát szülnie.

*

Tehát a »Nap« a magyar faj pusztulását örömmel látja, mert kevesebb a munkás kéz, drágább a napszám, egyre jobban terhelődik a nagybirtok s így mentől hamarabb idegen kézre kerül minden magyar jószág. Csak a galíciai bevándorlók sokasodjanak, ellenben vesszen és pusztuljon a magyar, aki ezt a földet ősi vére árán szerezte, így rövid idő alatt övök lesz ez ország.

Hálásan köszönjük a »Nap«-nak, hogy a magyar faj és magyar tulajdon védelmének egy új módját találta ki. Mert ha a szép szó, az igaz beszéd nem használ a mi szegény eltevelyedett népünknek, az ilyen brutális és a nemzet fenállása ellen intézett perfid támadások előbb-utóbb észretérítik ezt a nemzetet.

S ha netalán ezt akarta volna a »Nap« elérni, — amit — ismervén az erkölcsöt kétségbe vonunk, még meg is dicsérjük érte.

Szabados Pál.

UJDONSÁGOK.

* **Héderváry kitüntetése.** A király Héderváry miniszterelnöknek a Szent István-rend nagy keresztjét adományozta. A királyi kitüntetésről a miniszterelnökök még tegnapelőtt értesítették a birtokán. A kitüntetést a holnap hivataltalos lap fogja közölni.

* **Szent István napja.** Holnapután szombaton lesz az első magyar királynak Szent Istvánnak ünnepe. Nagyváradon a székesegyházban ünnepélyes istentisztelet lesz, amelyen a törvényhatóságok és testületek küldöttséggel fognak megjelenni. Az istentiszteleten a vármegye képviselőiben Keszthelyi Zoltán főjegyző, Baranyi András, Balogh János és Udvarhelyi Béla fognak megjelenni.

* **Orvos aki nem párbajozik.** A még mindig divó középkori barbárság a párbaj a józanabbul gondolkodók előtt má teljesen elvesztette jelentőségét és egyre többen akadnak, akik megtagadják a provohálásukat és párbajra terelt ügyeket más uton intézik el. Így tesz most a sárréti járás főorvosa Gyulai Lajos dr is, akit Bakats Béla járási főszolgabíró provokált. A párbajnak messze menő előzménye van. A járási főorvos feljelentése szerint ismeretlen okból kifolyólag affér keletkezett közötté és a főszolgabíró között. Az orvos panasza szerint a főszolgabíró őt többször inzultálta, amit figyelembe se vett, mert azt hivatása nem engedte meg. Végre a napokban a főszolgabíró az orvost két segéddel

provokáltatta. Az orvos azonban kijelentette, hogy ő nem hajlandó párbaj utján elégtételt adni a főszolgabírónak, hanem felettes hatósága elé fogja terelni a dolgot. Az orvos a főszolgabíró magatartásában hajsztát lát ő ellene és a párbaj is annak a következménye, amiért ő egyáltalán nem hajlandó veszélyeztetni életét. Tekintettel pedig arra, hogy közte és a főszolgabíró között levő állandó torzsalkodás nagy hátrányára van ugy a közügynek, mint az orvos, de a főszolgabírónak is, Gyulay az alispántól kér orvortást. Nagy bajomban nagy izgalommal tárgyalják a főszolgabíró és az orvos közti incidenst s kíváncsian várják a vizsgálat eredményét.

* **Eljegyzés.** Ifj. Bally István tegnap tartotta eljegyzését Gráczter Irénkével Cráczter Lajos tüzoltó főparancsnok kedves és szép hugával.

* **A munkaszünet felfüggesztése vasárnapra.** Ez évben Szent István napja szombatra esik s így két napig tartana a munkaszünet. Ez ellen különösen a kereskedelmi testületek felirattal éltek a miniszterhez s az egyik napra a munkaszünet felfüggesztését kérték. E tárgyban a kereskedelemügyi min. kir. miniszter a következő rendeletet bocsátotta ki: »Szent István király napja a folyó évben szombatra esik s így két munkaszüneti nap közvetlenül követi egymást, minek következtében a kötelező munkaszünetre vonatkozó rendelkezések fentartása mellett a forgalmi élet nem csekély részében egyfolytában csaknem 48 órán át szenvedne fenakadást. Miután a forgalom ily mérvű szünetelése főképen az élelmézzel kapcsolatos, de egyéb iparágaknál is a közönségre előreláthatólag sok hátránnyal járna, az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. t. cikk 3. §-a alapján a folyó évi augusztus hó 21. ére első vasárnapra kivételesen megengedem, hogy mindazon ipari munkák, melyek hivatali elődöm 1903. évi június hó 13. án 28559. sz. a. kelt rendelete értelmében vasárnapon az alábbi rendelkezésemmel megállapított időnél hosszabb időn át nem végezhetők, a f. évi aug. hó 21-ére első vasárnapon reggeli 6 órától déli 12 óráig és esti 6 órán tul akadálytalanul legyenek végezhetők. Erre vonatkozólag a közönség és a kereskedők tájékoztatása céljából a következőket közli a rendőrség: A szombatra eső Szent István-napi munkaszünet a legszigorubbán megtartandó, ugy, amint azt a törvény előírja. Ennél fogva az üzletek déli előtt 10 órakor bezárandók, még a mézárós és hentes üzletek is s azután egész nap zárva tartandók. Egyedül a borbély- és fodrász-üzletek tarthatók nyitva déli 12 óráig. A 21-ére eső vasárnapi munkaszünetet a kereskedelemügyi miniszter az itt közölt rendeletével részben feloldotta és pedig akként, hogy mindazok az üzletek, melyek eddig vasárnapokon déli 10 óráig tarthattak nyitva, 21-én, azaz vasárnap déli 12 óráig nyitva tarthatók. Ekkor tartoznak zárni és este 6 órán tul üzletüket ismét kinyithatják s árulhatnak.

* **Megtalálták a bibliai Szinai-hegyet.** Musil cseh történelész, aki kutatásokat végzett Arabiá északi vidékein és Palesztinát tanulmányozta, levelet irt Damaskusból Randa lovagnak, a prágai tudományos akadémia elnökének, hogy rendkívül nagybecsű felfedezésekre bukkant. Rátalált egy hegyen egy ősrégi nekropolisra, ahol sok ezeréves feliratokat betűzött ki: ez volt a biblia Szinai hegye. Magas fensik ez, a kőbe vésett emlékek legalább 3—4 ezer évesek. Nem lesz nehéz bebizonyítani, hogy itt történt a kinyilatkoztatás. A cseh tudós már uton van hazatérés és otthon fogja befejezni nagy művét Észak-Arábiáról.

* **Amnestia.** A király nyolcvanadik születési évfordulója alkalmából az igazságügyi

miniszterium előterjesztése alapján husz felség-sértésért és izgatásért első ízben elítéltek megkegyelmezett. Az erre vonatkozó hivatalos közleményt a Budapesti Közlöny holnapi számában fogja közölni.

* **Talált betétkönyv.** Benedek Simon pékiparos e hó 15-én este 6 óra tájban a Kolozsvári utcán levő péküzletében a földön egy a helybeli Polgári takarékpénztár által 500 forintról kiállított takarékkönyvet talált. — Igazolt tulajdonosa a rendőrség I. emelet 14. számú szobájában átveheti a betéti könyvet.

* **Az állati hulla égető Nagyváradon.** Nagyvárad városa ezelőtt évekkel nagy áldozatok árán hullaégető kemencét létesített. A hullaégető kemencének eddig nem sok hasznát vették. Ennek legtöbb oka az volt, hogy a hullaégetése egyenként 10 koronába került és huzamos időt is vett igénybe. Most a főkapitány az állatorvosok véleményének meghallgatása után javaslatot tett a tanácshoz, hogy a hullaégető kemencének újból való felszereléséről gondoskodják a tanács, mert a jelenlegi körülmények között a kemence egyáltalán nem felel meg a rendeltetésének.

* **Frankl Móric a király születésnapjáról.** A király nyolcvanadik születésnapjának megünnepléséből kivieszi a maga részét. Frankl Móric, az ismert fejszámolóművész is. Nem rendez bankettet, vagy diszkozyűlést, hanem a maga módja szerint ünnepi köntösbe bujtatja azokat a számokat, amelyeknek valami közük van a királyhoz. És fejből kiszámította, hogy a király életében csak a szerdai és szombati napoknak volt szerepük, mert ezeken történtek az élete kimagasló és emlékeztető eseményei. Kiszámította még Frankl Móric azt is, hogy nyolcvan esztendejét apróbb részekre tagolva, mennyi időt élt a király. E szerint a 80 esztendő.

960 hónap
29.219 nap
701.256 óra
42.075.360 perc

2.524.521.600 másodperc, a mi igazán olyan nagy szám, hogy egy magunkfajta embernek legalább nyolcvan esztendeig kell utána számolni, hogy a helyességéről meggyőződjön.

* **Építőiparosok vándorgyűlése.** A Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége, ez a legnagyobb és legerősebb munkaadó-szervezet az idén szeptember hó 11-én és 12-én Szombathelyen tartja szokásos vándorgyűlését *Kaiser Gyula* elnöke alatt. A nyolcezernél több tagot számláló országos szervezetnek idei gyűlése első sorban az ipartörvény reformjával és a munkásbiztosítás ügyével fog majd foglalkozni, de ezek mellett felöleli a munkaadók legfontosabb kérdéseit: a sztrájk-ügyeket, a kollektív-szerződéseket, a jogtalan iparüzést, az építőipari követelések biztosítását, a szerződési sztrájk-záradékot, a választott bírósági eljárást, a nyugdíj-ügyet, stb. Miután a kormányváltás következtében ezek az összes fontos kérdések újból kerülnek elbírálás alá, nagyon lényeges, hogy az építőipari munkaadók az új rendszerrel szemben is a legnagyobb nyomatékosan szögezzék le követeléseiket, azért a szombathelyi vándorgyűlés nevezetes mozzanatul ígérkezik ipari életünknek. A gyűlésen *Hieronymy Károly* kereskedelemügyi miniszter is képviselteti magát.

* **Tolvaj vevő.** Sonnenfeld József Kossuth-utcai diszmuáru és fegyverüzletéből kedden délelőtt egy parasztember, aki vásárolni ment be, egy 16 os kaliberű 82 cm. hosszú kétsővű Lancaster-fegyvert elloptott. A tolvajt a rendőrség nyomozza.

* **Eltévedt vadászgolyó.** Álmosd község határában végtelen véletlenség áldozata

lett tegnap *Remete Gáborné* parasztnő. Egy ott vadászó társaságból, melynek a jegyző és gyógyszerész is tagjai voltak, az egyiknek golyója célt tévesztett és az ott gyanutlanul haladó parasztnő hátába furódott. Az aszszonyt súlyos sebével beszállították a Bihar-megyei Közkórházba. Állapota azonban nem életveszélyes. A vizsgálat fogja megállapítani, hogy kinek a golyója okozta a szegény aszszony megsebesítését.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** nyári újdonságok **REICHARD ARUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegásabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

Moskovits „anatomiai” cipők
a legjobbak.
Kaphatók: Gyár épület Kossuth-utca 5.
és Rákóczi-ut Bazar épület

x **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében augusztus hó 16., 17., 18. és 19-én a következő pompás mozgatóképek lesznek bemutatva: 1. *Ano Vadis*. 2. *Kolibri törpék* mutatványa. 3. *Ut a szivhez*. 4. *Sidi Midi* vázások. 5. *Egy pár cipő*. 6. *Pali párbajozik*. 7. *Razzia a levegőben*. 8. *Róka vadászat*. Belépti díj nincs. Kezdet: este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéházi tulajdonosok.

Uj üzlet! Uj üzlet!
GÁL FERENCZ
diszmu, játék és sport áruháza
a legtisztább hangú gramofonok és
lemezek gyári raktára
Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.
Uj üzlet! Uj üzlet!

x **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram*-égőt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nalam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. *Stern* villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 555. Szívesen szolgálok tevilágosítással. 44

Szíves tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabászati akadémián nyert kitüntető oklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaiából. Pontos kiszolgálásért kezeskedik. Szíves pártfogását kérve tisztelettel:
HÁBER ÉS TÁRSA,
amerikai férfiszabók
Nagyvárad.
344

x **Lenkei Zsigmond hirdető irodája.** A magyar sajtó egy régi, ismert munkása, *Lenkei Zsigmond* ki évek hosszú sora óta áll a sajtó szolgálatában, újságvállalatát hirdető osztállyal

bővítette ki. Ismerve *Lenkei* tapasztalatait és szakértelmét, bizonyos, hogy munkássága e téren is előnyére válik a magyar ipar és kereskedelemnek, melynek sok hasznos szolgálatot fog tenni eme új vállalat. Az új hirdetői iroda vidéki osztályát *Klein Simon* vezeti, ki hosszú ideig állott egy nagy fővárosi hirdetői iroda vidéki osztályának élén. Ezuton is kéri az új iroda mindazokat, kik a bel- és külföldön hirdetni szándékoznak, forduljanak hozzá bizalommal tevilágosításért. — Az új iroda címe: Budapest, VII., Rózsa-utca 8. sz. Telefon 176—09.

Gyermekjátékok, diszmuáruk, sport-cikkek, szerpentin, konfetti, ajándék és tombola tárgyak, a legtisztább hangú gramofonok és lemezek gyári raktára. A legolcsóbb árban szerezhetők be
Gál Ferencz
diszmuáru kereskedésében, Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

Párisból Londonba
repülőgépen.

Latham vállalkozása.

Latham, a kiváló francia aviatikus, aki Páris feletti repülésével aratott újabb sikereket, szenzációs turára vállalkozott. Párisból Londonba akar repülni. *Antoinette* aeroplánján Latham tegnap reggel indult el és az volt a terve, hogy leszállás nélkül teszi meg az utat a *La Manche-on* át Londonig. Ez a vállalkozása nem sikerült, mert meg kellett szakítania utját, hanem újra felszállt és valószínű, hogy merész vállalkozása sikerülni fog. Latham utjáról a következő táviratokat kaptuk:

Páris, augusztus 17. Latham vakmerő ultra szánta el magát. Tegnap reggel azzal a száadikkal szállt fel, hogy Londonba repül. Latham azt reméli, hogy leszállás nélkül ér el Londonba. Felszállása után 400 méter magasságba emelkedett és elrepült északi irányba.

Amiens, augusztus 17. Latham kérvéssel fél nyolc óra előtt *La Faloise* mellett leszállott. Páris—londoni útjának első étepe-ját, 105 kilométert 2 óra alatt tette meg. Edátta magát beazinnel és újra fel fog szállani, hogy *Boulogne* ba és onnan Londonba jussan.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.
Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek.
Tisztelettel
358 **Czapfalvi József.**

TANÜGY.

Kapunyitás előtt.

Nyár végén vagyunk immár s így néhány nap múlva megnyílnak az »Alma mater« kapui, hogy befogadják a tudományszomjas ifjúságot.

Ma már a közép és felsőfokú iskolák kapui nincsen kárva a híres görög matematikus Euklides iskolájának jelszava: »Senki se lépjen be, aki a geometriához nem ért«, mai értelemben, aki tudományokhoz nem vonzódik, sőt ellenkezőleg boldog boldogtalannak nyitva állanak, ezek csak bizonyos formális előző képesítést, születési és újraoltási bizonyítványt tudjon az illető jelentkező felmutatni.

A szomorú jelenség az, hogy a szülők főképpen a tudományos pályákat tartják egyedül célravezetőnek gyermekeikre nézve.

Elfelejtkeznek arról, hogy ma már egészen más a világ képe, mint egy fél századdal, sőt néhány évtizeddel előtt is volt.

Nálunk ma a tudományos pálya — hiszen régebben sem volt valami kecsesgató — nagyobb sóványt keres és hozzá töltött is annyira, hogy végzett emberek még nagyon sok idő múlva tudnak hozzájutni ahhoz a kis darab és száraz kenyérhez, amelynél többet és puhábbat, fehérebbet ehettek volna már fiatal korukban, ha reális pályára léptek volna.

Beszélgünk csak világosan. Ma a szülők kilencvenkilenc, vagy talán ennél több százaléka nem azért adja tudományos pályára gyermekét, mert erre nagy hajlamot látna benne, vagy, hogy a fiút valami kielégíthetetlen tudományszomj sarkalná, mert életét a tudománynak akarná szentelni, hanem az urhatnáság sarkalja erre a lépésre.

A nőknek szintén kilencvenkilenc százaléka nem a tudományt megy a tudományos pályára, hanem azért a dip'omáért, amelynek biztonában könnyebben és jobban megy férjhez, mint e nélkül. Egy Kovalovszky Mária stochoimi tanár, vagy dr Curiené párisi professor csak ritka kivételt képeznek.

A szülőknek tetszeleg ez, hogy fiukat urnak lássák. Nem számolnak azzal a rengeteg egyéni szenvedéssel, nélkülözéssel, önmegtartóztatással, amit a világ szerintük ugysem lát.

Egy tanítványomnak régebben az érettségi vizsga letétele után azt a tanácsot adtam, hogy menjen el Mittveidába technikai tanfolyamra. A fiu megfogadta tanácsomat s ma egy virágzó fizikai tanszergyár művezetője 12 ezer korona évi fizetéssel.

Egy négy gimnaziumot végzett igen ügyes tanítványomat a budapesti technológiai iparmúzeumhoz utasítottam s ma 23 éves korában 300 korona havi fizetéssel első segéd egy tanszergyárban.

Ott vannak a kereskedelmi pályák példái. Annak a 20—22 éves fiatal embernek már kezdő fizetése is bankokban vagy nagy üzletekben, gyárakban annyi, amennyi egy főszolgabírónak, tanárnak. Nem is szólok az ügyvédekéről és orvosokról, akik még 25—30 éves korukban örvendenek, ha 2—3 ezer korona jövedelmük van és önállóak.

Ezért jól meg kell gondolniok a szülőknek úgy iskolai év elején, hogy minő pályára adják gyermekeiket.

Nem a rangot, hanem a pályára való rá-

termettséget és a pálya bevégezése után való megélhetést is kell nézni.

Boldog az, aki a kettőt jól összeegyeztetni tudja. —
—
—

Iskolai hirdetés. Beiratások a nagyváradi ny. j. magárpolgári iskolába aug. hó 11-től kezdve még mindig folynak s tartanak szept. 4-ig d. e. 8—11 ig Szilágyi Dezső. utca 5. sz. I. em. Jelentkezni bármely osztályra az előző tanévi bizonyítvánnyal lehet. Vidékiek levélben is jelentkezhetnek, kívánatra felelős elhelyezésről gondoskodás. Beiratásdíj 5 kor., könyvtár-díj 1 kor., nyugdíj 30 fillér, tandíj havi 16 kor. Ha e beírás kellő számú növendéket hoz össze, szept. 1-én az iskola meggyillik s tekintve, hogy házi tanítóra költ ennyit havonként akárhány szülő, a pártolást nemcsak megérdemli, hanem kéri is *Óó Dezső.*

TÁVIRATOK.

Junga Seböt elítélték.

Székesfehérvár, aug. 17. Junga Sebő százados ügyében a hadbírószág ma hozta meg ítéletét, mely szerint a pokolgépes százados 7 havi fogházbüntetést kapott, melyet az eltöltött vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vesznek. Katonai körökben meg vannak róla győződve, hogy bár a jelen esetben bűnügyről van szó, mely maga után vonná a százados kiközösítését, nem fogják megfosztani rangjától. A századost így nyugállományba helyezik.

Uralkodók veszedelemben.

Trieszt, aug. 17. A Piccolo közli, hogy a fiumei anarchistahajszó és a házmotázások nem várt eredménnyel jártak. Kiderült, hogy nemzetközi anarchisták készültek Cettinjébe és merényleteket forraltak a jubileumra érkező uralkodók ellen.

Gyilkos cigányok.

Déva, aug. 17. Nagyrurk községen tegnap éjjel kóbor cigányok vonultak át. Hogy senkiben kárt ne tegyenek, Dijkula Péter éjjeli őr kísérte őket. A cigányok az őrt megtámadták és agyonverték, azután elmenekültek. A gyilkosokat a csendőrök üldözik.

Chille elnöke meghalt.

Bréma, aug. 17. Mount Pedro, a chilei köztársaság elnöke, szívszélhűdés következtében ma éjfélkor hirtelen meghalt. Pedro tegnap este érkezett Brémába.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti főzsetudósítások.

Budapest, augusz. 17.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonként.

Buza októberre — — — 981
Rozs októberre — — — 745

Zab októberre — — — 721
Tengeri juliusra — — — 570

Irányzat: Lebonyolít, lanya.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	857.—
Osztrák hitel	—	—	664.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.70
Államvasut	—	—	747.—
Jelzálogbank	—	—	482.—
Leszámitoló bank	—	—	587.—
Hazai Bank	—	—	308.—
Kereskedelmi részv.	—	—	747.—
Rimamurányi	—	—	691.—
Salgótarjáni	—	—	640.—
Közuti vasut	—	—	737.—
Városi villamos	—	—	373.—
Adria	—	—	557.—

Irányzat: Csendes, kevés üzlet.

NYILTTÉR.*

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Nyilatkozat.

Egyik nagyváradi lap a napokban azt a hírt közölte rólam, hogy a fogháznak szállított egyik kenyérben egy sváb-bogarat találtak. Mivel ebben az ügyben a nyomozás megindult, s beigazolódott, hogy e hír valótlan, ez uton hozom ezt a közönség tudomására reputációm érdekében.

Nagyvárad, 1910. augusztus hó 17.

Deutsch Benjámín,
sütőmester.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések
felvételnek
e lap kiadó-
hivatalában

* Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelős-
séget a szerk.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Írta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —
(Folytatás.)

92

Egy lámpa csillogott halványan az alacsony ívezet alatt, a melyen át a sekrestyébe lehetett jutni: egy sötét alak vonult el közte s a világosság közt. Hála neked, szent anyánkl! az, kit kerestél egy pillanat alatt ujjaival megfogta a pap köntösét, s ezt sugta a fülébe:

— Segítsen, segítsen szent atyám. Végkép kétségbe vagyok esve.

A pap feléje fordult nyugodt, könyörülétes arccal, mint a ki előtt semmiféle emberi véték és szenvedés nem ismeretlen.

— Leányom, — mondá — ne csüggedjen el, lépjön be ide. A jó keresztény a templom ajtajánál hagyja szomorkodásait. Ha vétkezett, gyónja meg bünbánattal vétkét; ha szenved, fogadja áhitattal bünhődéseit. Tekintsen maga körül, e bünbánók közül mindenki oly lelki szomorúságban van, mint maga.

— De atyám könyörögtem a szent szüzhöz, hogy önt feltalálhassam, és kéresem beteljesedett. Egyedül ön segíthet rajtam. Hiszen öldöklés, szentségtörés forog kérdésben. Nincs veszteni való időnk, ha megakadjuk menteni a királyné életét.

A pap egy pillanattal tartott, hogy e nő meg van háborodva, de a templom komor sötétségén át, melybe már a reg első világossága kezdett belopódzni, észre vette a nő arcán a bölcs elhatározást, mely egyaránt távol van az ingatag ledérségtől, mint az örültség komoly tulfeszített komolyságától.

— Jöjjön ide, leányom, — mondá a pap egy magányosan álló oldalkápolnába vezetve Rózsikát; ez nem oly tárgy, hogy azt a madarak repkedve ide oda vihessék. Itt magát senki nem fogja hallani, s itt bizton és titkon leoldhatja a terhet elméjéről, mint a gyónásban.

S itt Rózsika mindent előadott — elfogadásának történetét, bebörtönzését, a szinlelt átvást, hogy mikép tudta meg a halárusnők összeesküvését, a királyné vérért szomjazó terüket; elmondá azt is, hogy minden mozdulata fölött a forradalmárok leglelkettebbje vigyáz, aki akkor a templom ajtajánál reá várakozik, és sürgette a papot, hogy egy pillanatyai késedelem nélkül segítse őt a versaillesi ura jutni.

A pap egy kis csont tintatartót, tollat s egy darabka papirost vett ki kármzsjából s pár sort írt egy homályosan pislogó mécs világánál a királyné körül felszolgáló nők egyikéhez, látszólag egészen jelentéktelen tartalommal, nehogy compromittálva legyen átvívője: egyszerűen azzal a kéressel, hogy bocsássák be Rózsikát a palotába, ki mustrákat visz némi Párisban a la Carmagnole megrendelt ruhák számára, melyeket a polgárság legujabb divat gyanánt kapott fel.

(Folyt. köv.)

Dr. **VUOSKIOS GYULA.**

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó

Nagyvárad, Szt János-utca.

Üzlet áthelyezés

Tisztelettel értesitem nagyra-becsült pártfogóimat, hogy **fodrász- és borbély üzletemet a Nyiry-házból Rákóczi-ut 10. sz. Stern-palotába, szemben a Széchenyi szállodával helyeztem át.**

Szíves pártfogást kér

Bánati Márton.

381

A REKLÁM

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál
BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körút 41. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel és páratlan pontossággal eszközölnék hirdetések és reklámok az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- Telefon
tervezetek ingyen! 12-06.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépitőszert egyedül a Lédig-féle alabastrom arc-crème 1 tégely 1 korona, alabastrom szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alka mas szeplő, májfolt és arcfehéritésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o

LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszertára,

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Kálló István és Társa

műszaki és gazdasági
üzlet
Nagyvárad

TELEKY-UTCA 9. Dr Nemes palota

Állami felügyelet alatt álló

Nagyváradai Középiskolai Internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.

Szigoru korrepetálás és naponkénti hallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 800 korona.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik közel a tanintézethez. — Izraelita növendékek kívánatra szigoruan rituális ellátásban is részesülnek. — Bő tájékoztatást kívánatra küld az intézet tulajdonosa és igazgatója, kivel értekezni lehet naponként 9—12-ig.

Nagyvárad, június hó 18.

356

Tisza Kálmán-tér 9. sz.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatóst kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szaloda, vendéglő és kávéház bérletje.

„Bihar“

Söracsarnok

Kossuth Lajos-utca és Nagy-
o o piac-tér sarkán o o

Izletes konyha. Mérsékelt árak. Abonensek ebéd és vacsorára naponta felvételnek. Tisztán kezelt saját termésű borok. Naponta friss sör, poharanként
o o 8 krajcár. o o

TÁTRAI ÉS TÁRSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertől minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

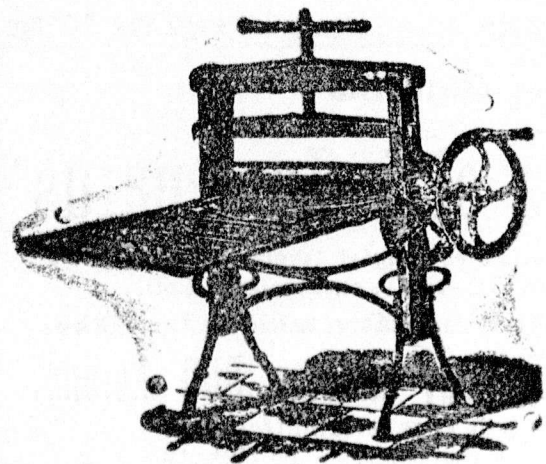
Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

A
„TISZÁNTUL“-ra
előfizethetni
mindennap.

45

Jégszekrények legújabb szer-
kezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

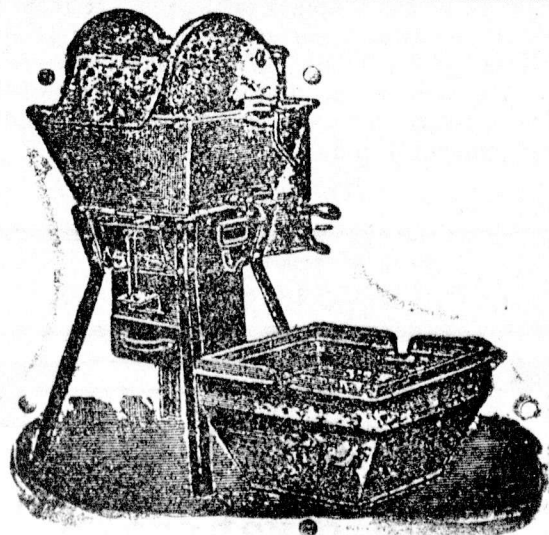
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.